

Referat da Peter Struck dall'Uni Hamburg

■ (cp) Ils 5 da november 2010 allas 19.30 organischa il CCM in referat da Peter Struck ell'aula dalla scola dil marcau a Glion: Ils 15 condaments d'emprer. Peter Struck dall'Uni Hamburg ei in dils pli enconuschents scienziats d'educaziun el territori tudestg. Struck ei autur da rodund 20 cudischs cul tema scola ed educaziun. Denter quels anfl'ins suandonts tetels: «Die Schule der Zukunft», «Erziehung für das Leben», «Lernlust statt Erziehungsfrust», «Lehrer der Zukunft».

Che Peter Struck referescha a Glion sa ins numnar ina sensaziun. Cun sia pregnanza tudestga ed excellenta retorica tucca el la situaziun dall'educaziun e scola-zion dad oz sil viv. Suenter il referat cun discussiun in pign apéro.

www2.erzwiss.uni-hamburg.de/personal/struck/struck.htm
In'occurrnza organisada ensemen cun www.bibliotecas-surselva.ch.
Entrada: 10 francs

Peter Struck referescha a Glion.

MAD

Teater e referat pil tricentenari

Giubileum da 300 ons pleiv reformada da Sagogn

■ (cp) Ils reformai da Sagogn, Laax e Falera commemoreschan uonn il 300avel onn dapi la fundaziun da lur pleiv. Suenter la fiasta populara che ha giu liug ils 29 d'ost suonda ussa la secunda part. Quella ha liug ella baselgia da Cresta en cumbinaziun cun cant, in referat ed ina inscenaziun historica. Actualmein han liug en plirs loghens dalla Surselva produziuns da teater. Il pievel sursilvan selai semplamein fascinar ton da cumedias sco dramas. En cuort vegn dau a Sagogn in teater che ha connex cun fats historics ch'ei meins enconuschents. El sulet vitg sursilvan ch'ei dapi la Reformaziun semantenus sco liug paritetico commemoresch'ins il giubileum da 300 onns pleiv evangelica. Il tricentenari ei motiv avunda da dar in sguard el vargau e da sereguardar dils fats che han menau alla situaziun dad oz. La suprastanza dalla pleiv reformada da Sagogn ha giu l'idea da commemorar il tricentenari cun dus eveniments. Suenter la fiasta populara dalla fin d'ost ei il giuven reschissur Martin Cantieni semess cun teatristas e teatristas vid l'inscenaziun dil tema historic «L'entschatta dalla pleiv reformada da Sagogn». La gruppa secumpona da habitontas e habitonts da Sagogn che han sechau en sin in project che pareva all'entschatta aunc dètg gagliards. Actualmein han las emprovas liug ella baselgia. Martin Cantieni meina l'emprema gada reschia. El ha saviu motivar acturas ed acturs da sefultscher ellas rollas dils perdavons e da giugar cun perschasiun dend investa el mintgagi d'avon 300 onns.

Igl ei pilver in eveniment unic ch'ei vegn dau in toc da teater ella baselgia ch'ei vegnida baghegiada igl onn 1743. Il teater cuoza rodund treis quarts ura.

Tuts ein motivai pigl eveniment unic: Teatristas e teatristas da Sagogn ein semtgai per mussar l'inscenaziun historica «L'entschatta dalla pleiv reformada da Sagogn».

MAD

Avon vegn il chor-baselgia a beneventar ils presents cun entginas canzuns. Per introducir els ella tematica dalla Reformaziun ed en special ella situaziun dil vitg da Sagogn sco liug paritetico vegn il historicher Martin Bundi a tener in referat en lungatg tudestg. Quell'introduziun

ei impurtonta per saver suandar il toc e per giudicar ils schabetgs e las relaziuns da gliez temps. Quella fuorma da presentaziun pren risguard sils visitaders che capeschon buca romontsch. Il teater che suonda vegn naturalmein daus en romontsch.

Teater e referat a Sagogn han liug dumengia, ils 7 da november 2010. Ei vegn dau duas produziuns, l'emprema il suentermiezgi allas 14.00, la secunda la sera allas 19.00. La reservaziun da plaz ei necessari, quei damai ch'il plaz ei limitaus. Per reservaziuns telefonar a 081 921 25 05.

Messa da s. Hubert a Trun

■ Ils 3 da november ei il di da s. Hubert, il patrun dils catschadurs. Per quei di laian biaras uniuns da catschadurs celebrar ina sontga messa en onor da lur patrun. Quei ei era il cass tier la Secziun da catschadurs Tödi Trun/Schlans. Dapi igl onn 1974 lai l'uniun celebrar mintg'onn la messa da s. Hubert. Per quella occasiun vegn la baselgia decorada a moda speciala. Avon igl altar vegn tschentau la corna d'in tschierv ed enamez quella ves'ins ina cruscha. A caschun da quella messa seregordan ils catschadurs dils commembers dall'uniun che han bandunau il terrestre el decuors digl onn e fatg il pass viaden el revier perpeten. Plinavon han els la caschun dad engraziar per la preda e per tut ils bials muments sco era da reflectar igl agen agir sco catschadur. Uonn ha quella messa liug venderdis, ils 5 da november allas 19.00 en baselgia parochiala a Trun. Il survetsch divin vegn embellius cun entginas canzuns, cantadas dil chor da catschadurs da nossa secziun.

La legenda da s. Hubert

Tenor in legenda ord il dudischavel tschentaner ei s. Hubert naschius ella secunda mesadad dil siatavel tschentaner. Ses bials onns d'affonza ha el passentau el ravugl d'ina famiglia beinstonta. Gia cun 22 onns daventa el cont el palaz imperial da Teoderich III dalla Burgogna. Hubert era in giuven diligent, premurau ed incorruptil. Schegie aunc fetg giuven, fuva el pertscharts dallas obligaziuns e dalla responsabladad ch'el haveva da purtar entras siu uffeci.

Muort sia giustia nunpartischonta daventa el malvesius ella cuort imperiala. Per mitschar d'in attentat sto el fugir da notg e nebla ord la tiara. Tier in da ses augs anfla el in niev dacasa. Era cheu va-

Ei dat gruppaziuns che lessen scumandar da tschentar cruschs sin nos cuolms ed allontanar ellas ord stanzas da scola ed auters locals publics.

KEYSTONE

leva el per in giuven curaschus che fuva sedistinguis en differentas battagliais. El s'avonza spert als pli impurtonts posts ella regenza. Durent quei temps marida el la feglia d'in cont. Sia dunna miera denton tier la naschientscha digl'emprema affon. Quella sperdita tucca Hubert grevamein. El daventa in um isolau, engurniu, che sedistanziescha adina pli fetg dil maun protegent da Diu. En adina dapi riscadas e gagliardas aventuras da catscha emprova el dad emblidar siu mal. El respecta gnanc pli firau e dumengia.

Ina damaun, ei fuva il di da Nadal, fastisescha el in tschierv. La distanza da sitar fuss ideala. Per siu pli grond smarvegl observa Hubert ina cruscha tarlichonta denter ils corns dil tschierv. Sco tuccaus dil maun da Diu lai el curdar igl artg tendiu. Quella visiun ha Hubert mai emblidau. Pér ussa daventa el cunsciens tgei veta el menava atgnamein. El sedecida da survir naven dad uss a Diu cun tut sias forzas. Hubert reparta tut sia rauba denter ils paupers e va en ina claustra. Suenter in liung temps d'emprova vegn el ordinaus spiritual e suenter la mort digl'uestg Lambert vegn Hubert eligius en quei uffeci. Cun curascha e perschasiun cumbatta el il paganissem. Cun ses priedis e cun sias oraziuns vegn el da converter biars al cristianissem. Senza paus e ruas s'engascha el per ses parochians. Ins pudess bunaimein crer ch'el sminavi ch'el hagi buca la cuida da vegnir fetg vegls. El miera ils 30 da matg digl onn 727.

Ozildi vegn s. Hubert veneraus sco patrun dils catschadurs. El ei era patrun dils bostgers, da biaras uniuns da tir, dils turnaders, dils culaders, dils pellitschers, dils mazlers e dils optichers.

La cruscha

Sco nus havein intervegniu ha s. Hubert

viu ina cruscha denter la corna dil tschierv. Quei simbol da nossa cardientscha ha fatg attents el sin siu far e demanar sfrenau. Gest el davos temps havein nus udiu bia discussiuns pertuccont la cruscha sco simbol da nossa religiun. Ei dat gruppaziuns che lessen scumandar da tschentar cruschs sin nos cuolms ed allontanar ellas ord stanzas da scola ed auters locals publics. Era las cruschs sils cuolms seigien d'allontanar. Jeu sai propi buca ir d'accord cun quei patertgar. Secapescha che era jeu respectel la libertad da religiun che regia en nossa tiara. Pervia da mei sa mintgin crer nuot ni tgei ch'el vul. Che nus stueien denton allontanar per posta dad entgins extremists, dils quals ils biars ein aunc mai stai a pei sin in cuolm, nosas cruschs dallas muntognas, para per mei ina causa inacceptabla. Era quels dueien demussar tonta toleranza e respectar las isonzas e valurs che nus havein gia dapi tschentaners en nossa tiara. Sch'ina cruscha sin in péz disturba els, san els gie star tscheugiu ni ir sin in auter péz. En Svizra dat ei aunc pézs avunda senza cruschs. Contas gadas havein nus sco catschadurs fatg ina pausa sper ina cruscha. Igl ei in mumet da silenzi che dat a nus la pussevkladad da far enquala reflexziun, era talas pertuccont la catscha. Ozildi cun nossa hectica e nies sestentar per causas materialas fuss ei magari bien sch'ina cruscha ni l'autra fagess attents nus da far in paus, da prender peda e ch'ei valess era la peina da sestentar per autras valurs e valetas. Era la pretensiun dad allontanar cruschs ord stanzas da scola dat a mi, sco scolast, da patertgar. Jeu less denton calar cun mias reflexziuns – ei menass memia lunsch – e schar sura al plevon da far priedi.

Venanzi Nay